

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

חשיבה היסטורית כבסיס למחקר במדעי הרוח: תיאוריה ומעשה -
8003

תאריך עדכון אחרון 14-08-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תוכנית רב תחומית במדעי הרוח

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר מיכל אלטבאואר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: michal.altbauer@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי חמישי, 1230-1330

מורי הקורס:

ד"ר מיכל אלטבאואר,
ד"ר אוהד לסלוי,
ד"ר יעל יוסטוס-סגל,
מר ארז הקר

תאור כללי של הקורס:

מטרת הקורס לחשוף את הסטודנטים לדיון תיאורטי במושגים בסיסיים בתחום המחקר ההיסטורי. בקורס נתוודע אל המושגים 'היסטוריה' ו'היסטוריוגרפיה', נלמד מהם מקורות היסטוריים ונתנסה בעבודה עמם, ננסה להתמודד עם שאלת האובייקטיביות בהיסטוריה ונכיר מנעד אסכולות ותחומי מחקר בהיסטוריוגרפיה המודרנית. נלמד על הקשר בין היסטוריה לדיסציפלינות אחרות דוגמת ספרות, קולנוע, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, לימודי מגדר.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

היכרות ראשונית עם שיטות המחקר בהיסטוריה ועם דרכי יישומן, על מנת לפתח חשיבה ביקורתית ולסייע בכתיבת עבודות במדעי הרוח.
ברמה הפרגמטית התלמידים ילמדו לנסח שאלת מחקר, לאסוף חומרים ביבליוגרפיים, למיין ולנתח מקורות, ולבנות מבנה לעבודת מחקר במדעי הרוח.

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. בין עבר אנושי לדיסציפלינה מחקרית: מבוא ללימודי היסטוריה והיסטוריוגרפיה
2. 'מידוע' ההיסטוריה? פוזיטיביזם היסטורי ותחומי מחקר 'קלאסיים' אל מול היסטוריה 'מלמטה'
3. מחקר אנתרופולוגי והיסטוריה
4. על הצומת שבין מדעי הרוח למדעי החברה: המהפכה של אסכולת האנל
5. היסטוריה וקולנוע
6. היסטוריה ומגדר
7. היסטוריה ומזרח

8. מחשבות על היסטוריה, מציאות וחינוך

החל מיחידה 2 תלווה את יחידות הקורס סדנה: הכתיבה המחקרית - מרעיון למעשה.

חומר חובה לקריאה:

1. בן מתתיהו י., מלחמות היהודים [75], תרגום: ש. חגי, ירושלים: ראובן מס, 1993, ספר ז' פרק תשיעי, עמ' 401.
קאר א. ה., היסטוריה מהי? תרגום: א. רם, הקדמה: ש. אבינרי, תל אביב: מודן, 1986, עמ' 21-41.
2. זין ה., היסטוריה עממית של ארצות הברית, תרגום: מ. קמינר, תל אביב: בבל, 2007, עמ' 11-38.
פירן א., "מה מנסים היסטוריונים לעשות?" תרגום: ח. וטנשטיין, בתוך: א. וינריב (עורך), חשיבה היסטורית, ב', תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1985, עמ' 15-23.
קולומבוס כ., "איגרתו של קולומבוס למלכי ספרד על המסע הראשון" [1493], תרגום: א. אמיר, בתוך: א. זכאי (עורך), אירופה והעולם החדש, ירושלים: אקדמון, 1993, עמ' 110-114.
3. היוזנחה י., האדם המשחק, תרגום: ש. מוהליבר, ירושלים: מוסד ביאליק, 1984, עמ' 37-60.
וינריב א., "מה קרה לקפיטן קוק? פרשיה אתנו-היסטוריוגרפית", בספרו: היסטוריה-מיתוס או מציאות: מחשבות על מצב המקצוע, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2003, עמ' 13-48.
4. אלידע ע., "ברודל והחזון הטוטלי גלובלי", זמנים, 21 (1986), עמ' 70-81.
ברודל פ., הים התיכון, ירושלים: כרמל, 2002, עמ' 7-10, 105-125.
גינצבורג ק., הגבינה והתולעים: עולמו של טוחן בן המאה השש עשרה, תרגום: א. אייל, ירושלים: כרמל, 2005, עמ' 49-70.
זימון דיוויס נ., מתנות בצרפת של המאה השש עשרה, תרגום: א. ברויאר, ירושלים: החברה ההיסטורית הישראלית, 2010, עמ' 29-43, 122-140.
קראוזמן-בן עמוס א., "נעורים ומודרניות: התזה של פיליפ אריאס", זמנים 52 (1995), עמ' 41-48.
5. הומרוס, איליאדה [מאה שמינית לפנה"ס], תרגום: א. שבתאי, תל אביב: שוקן, 2016, עמ' 180-176, 583-578.
זנד ש., "קליאו והתמונה הנעה", זמנים, 39-40 (1991), עמ' 57-61.
6. וולך סקוט ג., "מגדר: קטגוריה שימושית לניתוח היסטורי", תרגום: אורית כהנא, בתוך: דלית באום, דלילה אמיר ואחרות (עורכות), ללמוד פמיניזם: מקראה, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2006, עמ' 328-356.
וולף ו. חדר משלך [1929], תרגום: י. רנן, תל אביב: ידיעות אחרונות, 2004, עמ' 52-68.
מיל ג' ס., שעבוד האישה [1869], תרגום: ש. ליפשיץ, תל אביב: רסלינג, 2009, עמ' 49, 163-167, 152-153, 132-136, 122-127, 117-118, 90-92, 83-84, 76, 69-71, 64-66, 180.
7. בן הראש מ., דרזדן יכולה לחכות, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2012, עמ' 67-68, 113.
גלבולום א., "עליית תימן ובעיית אפריקה" (1949), בתוך: ירון צור, "אימת הקרנבל", אלפיים, 19

(2000), עמ' 126-164.

סעיד א., אורינטליזם, תרגום: ע. זילבר, תל אביב: עם עובד, 2000, עמ' 35-70.

8. הראבן ש., "איכות", בספרה: תסמונת דולסיניאה: מבחר מסות, ירושלים: כתר, 1981, עמ' 165-172.

וינריב א., "אילו (על חשיבה היסטורית נוגדת מציאות)", בספרו: היסטוריה-מיתוס או מציאות: מחשבות על מצב המקצוע, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1987, עמ' 375-413.

נוסבאום מ., לא למטרות רווח: מדוע הדמוקרטיה זקוקה למדעי הרוח, תרגום: ש. בק, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2017, עמ' 11-19, 33-48.

קאנט עמנואל, "תשובה לשאלה: מהי נאורות" [1784], תרגום: ידידיה פלס, בתוך: ע. בשארה (עורך), הנאורות פרויקט שלא נשלם: שש מסות על נאורות ומודרניזם, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1997, עמ' 45-52.

את הסדנה תלווה החוברת: אשל ר., מדריך לעבודה סמינריונית במדעי הרוח, ירושלים: אקדמון, תשנ"ב.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 35 %
הרצאה 0 %
השתתפות 5 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 60 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

ציון תרגילים &eq; ממוצע 3 הטובים מתוך 4.